

רבינו חננאל

סדר:

ואם היה שני מובחר ממנו **יביאנו**. ובמתניתין נמי נימא הכי אי נמי שמא לא שייך הא מילתא אלא בגבולין או בנגשים בעזרה אבל בשעיר המשתלח ובשעיר הפנימי הנשרף חוץ לשלש מחנות אפילו אם היה שני מוצחר ממנו מזהו בראשון:

יעמד חי וְאִם שֶׁחִבְּרֹו מֵת. לעיל

כי קאמר דטעמא דרבי יוחנן משום דכתיב זהם לא היה מנאי למימר דטעמא משום דכתיב יעמד חי ולא שכבר עמד ואע"ג דלא ידע לברייתא מכל מקום טעמא ידיה מהאי קרא ובשאר קרבנות מודה לדרב דילפינן ממוס עובר דהא אפילו בשאר קרבנות פליג עליה דרב דסבירא ליה בעלי חיים נדחין ואפילו דיחוי מעיקרו הוי דיחוי כהאי' דזהמה דשני שותפין דרבי לומר דתינא כוותיה דרבי יוחנן ולא מטעמיה דטעמא דר' יוחנן מזהם כדלעיל דסבירא ליה בעלי חיים נדחין והאי עובד מנעל מוס עובר כרז בשאר קרבנות לנז מהכא דגלי קרא יעמד חי: **בריייתא** כוותיה דרבי יוחנן. תימא לי הא איכא נמי מתניתין דדייקא כרבי יוחנן ועדינא מיניה דאפילו דיחוי מעיקרו הוי דיחוי בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף טז:) תנן המפריש נקבה לפסחו מרעה עד שסתמאז ותימכר ויציל בדמיה

שלמים ואמרין עלה בגמרא י‏ שמע מינה תלת שמע מינה בעלי דחין ושמע מינה דיחוי מעיקרו הוי דיחוי וכו' ויש לומר דלא חיי דההוי דרביא גמורה ללעולם נקבה לא חזיא לקרנן שהפרשה לשמו דהיינו פסח וזהא נמי מיתרמא מה שמקשים גבי זהמה על שני שותפין א‏ וומאי קא משמע לן ר' יוחנן מתניתין היא היא' דהמפריש נקבה לפסחו ואע"ג דליכא למימר דתמורה כיוא' זה אחא לאשמועינן דלא שמעינן ממתניתין מכל מקום הש"ס דדייק ממילתיה דרבי יוחנן שמע מינה תלת לידוק ממתניתין ומאי אינטרין למידק ממילתיה דרבי יוחנן אלא יש לומר אי ממתניתין הוה אמינא שאני ההם דלא חזיא לעולם לפסח שהפרשה לשמו ולהכי הוי' דהויה לעולם אפילו' לומר פסח דהוי שלמים לא מיתקרב היא גופה אלא דמיה': **האמר רבא** דיקא מתניתין כוותיה דר' יוחנן כי מאי קאמר דיקא כוותיה דרב אדרבה תיקשי מינה לרבי יוחנן דלא מיתוקמא כלל אליציה ובזמאי טעה מעיקרא דקאמר בשלמא לרבי יוחנן הא לא מיתוקס כלל ועוד אמר רבי יהודה אליציה ועוד דליכא דאמרי דבסמוך מסיק לרבי יוחנן בקשיא ונראה לי דמעיקרא דקאמר בשלמא לרבי יוחנן לא אסיק אדעתיה דתיקשי ליה ועוד אמר רבי יהודה דליכא לפרושי דבתרמי פליגי מעיקרא פליג דקאמר תנא קמא ירעה אמר איזו ימות והדר קאמר ועוד אמר ר' יהודה כו' דשמעי' לת"ק דקאמר אם של עזאזל מת וכו' והשני ירעה אלמא דליירי שמת של עזאזל קודם שנשחט של שם ואיכא למימר דליירי כגון שמת קודם וידוי וטעמא דמת קודם וידוי הוא לאחר וידוי אין צריך להביא שנים אחרים ולהגביל דס"י זהא כרבי שמוען דאמר לעיל פרק טרף בקלפי (דף מ:.) עד מתי זקוק להיות חי עד כפרת דברים וזהא אחא רבי יהודה נמי לפלוגי אה מת המשתלח שפיר הדס ומציא שנים אחרים ואמר לאשמועינן דבכפרת דמים תלוי הדבר ורבי יהודה לטעמיה דאמר לעיל עד מתי זקוק להיות חי עד שעת מתן דמו של חבירו ואין הדבר תלוי בזידוי כלל דאפילו אם הקדים וידוי שער המשתלח למתן דס שער הפנימי ומת המשתלח ישפך הדם והשתא ניחא הא דקמי ועוד ומכל מקום הדר קאמר דיקא מתניתין כותיה דרב דלא ניחא ליה לפרושי ועוד דכפרישית משום דלישנא דמתניתין לא משמע ליה הכי דלמא לאשמועינן הא ומשום דליכא למימר הכי ואיכא למימר דמעיקרא כדקא קלקא דעתך דמקשה לא מסיק קשיא' אבל לאיכא דאמרי דלא קאמר מעיקרא בשלמא לרבי יוחנן אלא פריך מיד לרבי יוחנן דלא משמע ליה כלל לפרושי הוועוד דכפריש' ללישנא קמא לדברי המקשה דקאמר בשלמא לרבי יוחנן להכי מסיק קשיא:

שני שעירי פרק שישי יומא

יחסיים חספיו. אינו נותן תמורה אלא לזה שמת אבל לחי אינו נותן תמורה להפסל הוא ולזה זה תחתיו: **דקדאי קאי**. בקדושתיה ולא אמרינן ידחה: **שני איני יודע וכו'**. אמתני' קאי שני ששנינו עליו ירעה איני יודע וכו': הכי גרסינן ולא שחבירו **מס**. ולא זה שמת חבירו: **יעמד חי ולא שכבר**

עמד. ונדחה על ידי מיתת חבירו ועכשיו הוא צא לחזור ולעמוד יעמד חי עמידה אחת ולא שתי עמידות: **ימוס המשפלת**. אלמא בעלי חיים נדחין: **כי קאמר אליצא דרבנן**. מדקאמר ר' יהודה ועוד לאשמועינן דבעלי חיים נדחין * מכלל דשמעיניהו לרבנן דאמרי שני שבזוג ראשון קרב דבעלי חיים אין נדחין ושני שבזוג שני ירעה שאין חטאת צבור מתה ואחא לאיפלוגי עלייהו בתרמי דקא אמרימו אין חטאת צבור מתה אני אומר תמות ועוד לא צוה שאמרתם עליו ירעה אני אומר ימות אלא הוא יקרב ושני שבזוג ראשון ימות: **בשלמא לרז זהא פליגי רבי יהודה ורבנן**. זהאי ועוד דסיפא: אלא לרבי יוחנן. דאמר רבנן נמי בשני שבזוג ראשון אמרו ירעה במאי פליג ר' יהודה עלייהו בזה סיפא דקמי ועוד: **בשלמא לר' יוחנן**. דאמר ירעה דמתניתין אשני שבזוג ראשון קאמר משכחת לה דאילו דיחיד כי האי גוונא תמות משום חטאת שכפרו בעליה: **כדרכי אבא**. דאמר במסכתא

תמורה (דף כג.) גבי פלוגתא דרבי ורבנן שנחלקו במפריש חטאתו ונאצדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות דקאמר ר' נתנאל בזהא מתן והשניה תמות וחכמיה אומרים אין חטאת שכפרו בעליה מתה אלא שנמצאת לאחר ששכפרו הבעלים אין נמצא קודם כפרה ולאחר הפרשה רועה ואמר ר' אבא עליה הכל מודים שאם נתכפר בשאינה אצודה דהיינו שניה שהופרש אחרון אצודה מתה שכן נאמרה הלכה למשה מסיני חטאת שאצדה ונתכפרו בעליה באחרת הראשונה מתה לא נחלקו אלא שנתכפר בראשונה והשניה עומדת וזהא פליגי רבי סבר מפריש לאורך תשלומי אצוד כאצוד דמי ורבנן סברי לאו כאצוד דמי וגבי מתניתין דהכא בשלמא לר' יוחנן דאמר שני שבזוג ראשון קמי מתניתין ירעה היכי דריבי טעמא משום דאין חטאת צבור מתה הא דיחיד תמות דהוי ליה נתכפר בשאינה אצודה והדחויה קיימת והכל מודים שמתה: אלא

אמר ר' יוחנן דבסמוך מסיק לרבי יוחנן בקשיא וללישנא קמא לא מסיק קשיא ונראה לי דמעיקרא דקאמר בשלמא לרבי יוחנן לא אסיק אדעתיה דתיקשי ליה ועוד אמר רבי יהודה דליכא לפרושי דבתרמי פליגי מעיקרא פליג דקאמר תנא קמא ירעה אמר איזו ימות והדר קאמר ועוד אמר ר' יהודה כו' דשמעי' לת"ק דקאמר אם של עזאזל מת וכו' והשני ירעה אלמא דליירי שמת של עזאזל קודם שנשחט של שם ואיכא למימר דליירי כגון שמת קודם וידוי וטעמא דמת קודם וידוי הוא לאחר וידוי אין צריך להביא שנים אחרים ולהגביל דס"י זהא כרבי שמוען דאמר לעיל פרק טרף בקלפי (דף מ:.) עד מתי זקוק להיות חי עד כפרת דברים וזהא אחא רבי יהודה נמי לפלוגי אה מת המשתלח שפיר הדס ומציא שנים אחרים ואמר לאשמועינן דבכפרת דמים תלוי הדבר ורבי יהודה לטעמיה דאמר לעיל עד מתי זקוק להיות חי עד שעת מתן דמו של חבירו ואין הדבר תלוי בזידוי כלל דאפילו אם הקדים וידוי שער המשתלח למתן דס שער הפנימי ומת המשתלח ישפך הדם והשתא ניחא הא דקמי ועוד ומכל מקום הדר קאמר דיקא מתניתין כותיה דרב דלא ניחא ליה לפרושי ועוד דכפרישית משום דלישנא דמתניתין לא משמע ליה הכי דלמא לאשמועינן הא ומשום דליכא למימר הכי ואיכא למימר דמעיקרא כדקא קלקא דעתך דמקשה לא מסיק קשיא' אבל לאיכא דאמרי דלא קאמר מעיקרא בשלמא לרבי יוחנן אלא פריך מיד לרבי יוחנן דלא משמע ליה כלל לפרושי הוועוד דכפריש' ללישנא קמא לדברי המקשה דקאמר בשלמא לרבי יוחנן להכי מסיק קשיא:

הכל

אחתי לטעמא דעל ידי תערובת ירלו בדוקין שצדין אמאי מהני בזה תערובות להעלות לנחמיה אם אין ביטול צבור מועיל, מיהו בזה איכא למימר דקסבר תלמודא כי בעי לאוקומי בדוקין שצדין דמיירי דוקא בקרב ראשו של אחד והוה ליה בזהי כפקא ושרי לר' אליעזר בזהי בלא ביטול אי נמי שפיר הוה מנאי לאקשויי הכי אבל אין הדבר עומד כן. לשון רבינו. **אבא־רבי בעי' בובין**. ואע"י דלדברי בעלי מומין מועטין (ו)תעברו קאמר שפיר כוליה בלדברי בעלי מומין, דכי היכי דמשיי התם כל הוצאים שנתעברו בתטאות המתות הכי נמי מפרסא כל המשנה דהתם ובלידברי בעל מוס אחד מיירי דאם לא כן כי קרב (ראשון) של אחד מאי מהני כיון שיש שם ודאי עדיין מן הראשים האסורים ובעלי מומין דעלמא קאמר. והא דלא בטיל בירובא מפרש שם בריש התערובת דמתא (ד)ליטרא קיצעות היא דאמר כל דבר שנמקן לא בטיל. מ"ר. **רבעידינא דאיהוי קבייתא** **אא איהווי ברייתא**. אבל כאן אין השעיר המשתלח ראוי להשתלח עד שמת דמים או עד שעת וידוי, אם כן איט ראוי לעולם להשתלח עד שיפא שמים אחרים או יראו שניים יחד, ורב קאמר ליה בכל עין דשני שבזוג ראשון יקרב. ע"כ ממוחזד קודם

אאי' רבא דאמר אין נידחין אבאי ימות המבשרתא. דניה דטאת לציור מתה לר' יהודה ולא רועה כיון שאין לריבין לו מ"מ הראשון למת ימות, בשני הוה ליה למימר, ואיזו מיירי בגלגלן שנשאר מדלג קמי יציא שנים ויגריל כו' והשני ימות. **אאי' רבא** ר' יהודה **אא קאבינא**. דאיהו ודאי אית ליה בעלי חיים נידחין. ומימה דבפסחים בסוף פרק אלו דברים (עג.) דחיק תלמודא אליצא דרב לאוקומי חדא ברייתא כר' אליעזר או כיוסף בן חוני ולא בעי למימר דסבירא ליה דבעלי חיים נידחין משום דרב סבירא ליה הכא דלפין נידחין, ומאי קושא אי הוה מוקי לה רב כר' יהודה דהכא דאית ליה בעלי חיים נידחין דהכי נמי מוקי לה התם כר' אליעזר וכיוסף בן חוני. וי"ל דבעי לישנא אליצא דרב דסבירא ליה (התם) [הכא] כרבנן דר' יהודה אבל לא אשכחן דפליגין' על תנאי דהתם. מ"ר. **אאי' ר' יוחנן במאי פליגי והא [אמר] רבא** דרייקא בו'. אבל קושיא גמוריה אינה מושגה ולקמן כי מומיה לה בלישנא אחרינא פליג אלא לר' יוחנן מאי ועוד קשיא. **בשלאמ' ר' יוחנן בדר' אבא דאמר הב' מודים שאם נתכפר בשאינה אצודה מתה**. והכא נמי הואיל והראשונה (ראויה) [דחוייה] מלהקרב כשהקריב הראשונה מתה השניה לר' יהודה נמי אי חטאת לציור מתה. מיהו לא דמיא לגמרי לדר' אבא, דאיהו קאמר גבי אצודה שאם נתכפר בשאינה אצודה מתה אבל מתחילה יכול הוא להתכפר בלאיו צירלה שאין (אסורה ראויה) [אצודה דחוייה] כל כן שלא יוכל להתכפר בה מתחילה אבל כשמת האחד ומשאר השני בלא זוג נדחה לגמרי ולכן יוכל למתן ממות לפי שנידחית לגמרי ומה שאין האצודה נידחת למאן דאמר בעלי חיים נידחין לפי שלא נידחית מעולם אלא הילכתא גמרי' לה דמתה כיון שנתכפר בשאינה אצודה.

מסורת הש"ס

א) [תמורה כג.] ג) [דף טז.],
א) [קדושין ו.] ד) ועי' מוס' וזמנים יב: ד"ה ש"מ,

תורה אור השלם

1. והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני ה' לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדבר בה: ויקרא טז י

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כי קאמר וכו' כפולל דרשפיעתו לרבנן. ענין זה צ"ק דף קא ע"ב בנשיי ד"ה מחזרת איכא בנייהו:

תוס' ישינים (הבשר)

ור' יוחנן ד[אין] עשתייכו דהכי מר דריש ומר לא דריש. כן יש לתקן הסוגיא שכתבן ושל זמזים כדפרישין. ואם היינו יעלים לומר שאיברי בעלי מומין אינן בטולין צבור איברי בעלי מומין לא הוה זהו קשומות שתי קושיות הראשונות ששקטיו כיוון שגמורת הכתוב (ד)שני תערובות אפילו לא אצודה ראשונה דלדשים ולו משום ביטול דמדאורייתא לא בטילי צבור, אלא משום דשריא בזה רחמנא אפילו חד בחד מרי בתר, ואחי נמי שפיר דבעינן קרב דלאו של אחד מהא אע"ג דמגזרת הכתוב עומד בכל ענין דקוקא משום קרב ראשו של אחד מהם מוקמינן ליה דלאורייתא. אבל אי אפשר לומר שלא יחא שרין ביטול איברי בעלי מומין, דלמחא טעם בטולו) לא מבעטין אי משום דשרינן אין מבעטין זה אלא כי בעלי מומין לאו עולין ניטא, ועוד שאפילו עולין נראה שמבעטין או את זה מן המורה לרבנן דבברי שאני מתעבר ודאי בטל כדס וסלת ויפאל בבהן, שפיר נראה שאין ר' יהודה ורבנן (שנכטלין) ודוקא בזהוה ענין שרין מבעטין או את זה לר' יהודה בן לאוין ואי ועוד (כ) [ואם] אין שרין ביטול צבור איברי בעלי מומין (פי') [היכן] בני לאוקומי אחי [דלמחא] התם ר' אליעזר בברייתא מתעברו ענין מומין יקרבו דוקא בדוקין שצדין שהן קריבין קאת שאם עלו לא ירדו (ולא מחוס) [כיון דלא נחית]

אמר רבא דייקא מתניתין כרב, דקתני אם של שם מת זה שעלה לשם יתיקים תחתיו, ואם של עזאזל מת זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתיקים תחתיו. ולא קתני וחבירו יקרב, ש"מ דאידך בדקאי קאי. ודייקא מתניתא כר' יוחנן דקתני השני ירעה, איני יודע אי שני שבזוג ראשון אי שני שבזוג שני. כשהוא אומר יעמד חי ולא משכבר עמד, מכלל שמחוייב עמד נדחה. ואקשינן על רב תנן ר' יהודה אומר נשפך הדם כר. כלומר נשפך דם השעיר הנעשה בנשים קודם שיהיה מומן, ימות המשתלח שכבר נדחה מאחר [ש]נשפך דם חבירו ויביא שנים אחרים עמו וירגיל. ודחי רב ואמר אליבא דר' יהודה לא קאמינא, דר' יהודה ודאי אית ליה בעלי חיים נידחין. כי קאמינא לרבנן. וסלקא שמעתא כרבא דאמר דייקא מתניתין כוותיה דרב, והוא תנא קמא שחולק עלי' ר' יהודה, תנא קמא סבר בעלי חיים אין נידחין ור' יהודה סבר נידחין. ואקשינא ממתני' דתנן שאין חטאת צבור מתה, הא דידחי ר' הא גוונא, כגון שהפריש ואבדה והפריש אחרת תחתיה והרי שחיהו עומדות מתה. והנחא לר' יוחנן דאמר שני שבזוג שני קרב, נמצא השני שבזוג (שני) [ראשון] מנחה שמת חבירו ונדחה כדאילי הוא אבוד, וכיון שנחכפרו בשני שבזוג שני, ר' הוא שימות השני שבזוג ראשון דהא נתכפרו בשאינה אבוד. מי שריה אבוד ונמצא ימות, אלא קיימא לן שאין חטאת צבור מתה, הא דידחי ר' הא גוונא מתה, כר' אבא דאמר במסמיה דרב

תוס' ישינים

איציור אומר אם קרב הראשון) כו'. כי תימה דהכא משמע דטעמא דרב משנה מגזרת הכתוב, איכ אפילו לא קרב ראשון) על אחד מכן נמי, [ועוד] אי מגזרת הכתוב נפקי אית לן למימר דוקא תערובת בעלי מומין, דבזמזים פרק התערובות (עג.) [א] מנחה דלא יפיקין מיהת תערובת רובע ותרבע דמחסיי טפי, והואיל וכן הוי' לחמירין בפרק התערובות (עג.) [א] דרב אמר טעמא של ע"ז שנתעברה באלף טבעות ונפלה אחת מהם לים הגדול (אמר ר' יוחנאמר התם ד]סבירא ליה כר' אליעזר דאמר אם קרב ראשון) של אחד מוס כר', התם גזירת הכתוב היא דלא יפיקין התם בברייתא רובע ותרבע. ונראה לי דהי"פ בעניניהו דלא (נעלו) [וירלו] הא על ידי תערובת (נעלו) כדמתן ר' אליעזר

אומר אם קרב [ראשון של] אחד מהם יקרבו כל ראשים כולן וחכמים אומרים אפילו (לא קרב) [קרבו כולם] חוץ ממחד מהם יא' לבית השעירה. ומדלמחתיין רב רבנן בין ר' אליעזר דהטו דקרבו ולא ירדו, שמעינן דאית להו קו דרשא' אלא דלכתחילה [אשרי] מדרבנן, דאי לית להו [אין להו] למסר אפילו בדיעבד אם תעברו אחד בחדו, והואיל ו[אין] נראה כי תעברו נמי אברי אחד של בעל מוס צבור אצרים התמימים היה לנו לומר [אפילו] בדיעבד (והואיל ואותם שעלו) [אם עלון] ירדו כיון דלא בטל, אי לא משום (דשמת) [דשריא] תערובת מדאורייתא, דהא היא תנא סובר דלא בטיל וסברא [והא] כיון דלחמירינו רבנן [ד]לא [בטלון] משום דדרבו למנות לית לן למישרי על ידי ביטול רוב בדיעבד משום דעלו, אבל כי קילי כוליה האי דשרי מן המורה בלא ביטול סברא הוה למישרי בדיעבד משום דעלו אפילו מדרבנן ולא הוה ביטול רוב כי מאוחר כח אין להקל אפילו בעל כיוון מדערבנן לא בטל, והאי דקאמר בההוא פירקא דזמזים ורבנן כס כהם לא דרשי ולא בעי למימר דרבנן נמי אית להו קו דרשא' אלא לנחמיהל אסרי להקריב כי תנאי דמתני', משום דמשמע ליה דלא יקריבו דרבנן דברייתא כמו דלא יקריבו דרובע ותרבע דרישא' דברייתא דאפילו בדיעבד ירדו, דאי בדיעבד לא ירדו הוה ליה לפרושי כהיא דדוקא לנחמיהל דלא נטיש לפרושי לא יקריבו אפילו בדיעבד כי ההוא דרובע ותרבע. ולמאי דפרישית השתא לא בנפקי (רבנן) אמוראי [רבנן] דהכא וסבירא ליה כר' אליעזר ואחי נמי שפיר האי דמסיים הכא מילתיהו דרבנן, אבל אי מדר' אליעזר מיירי ראייה (מה) [היה] לו להביא כאן דבריו, [מימין] בלאו הכי לאו קושיא היא דרב סבר דתערובות כר' אליעזר ורב ור' יוחנן דשמעתין סבירא להו על ידי תערובת ירלו כרבנן דמתני' דזמזים [ד]דריש' הכי דכפרישית אע"ג דרבנן דברייתא לא דרשי הכי כי המשנה עיקר, ונזכרזים דריש (מנכר) [מנכס] בזה עבר המוס ועל ידי תערובת לרבי אליעזר דברייתא דדריש כרבנן וקיימי רב ור' יוחנן בשטימתייהו לאכאבדו עד ידי תערובת מן המורה, וסוגיה דהתם דדריש כס בזה כר' יוחנן ומימוקס [כס ד]זהם לדרשי (דהתם ללל) [דקא כל] דחויין הוא[אין] ונדחתו ידח, והאי [ד]דריש' התם עוממל דר' יוחנן מהי"א דהתם וועד דהכא דריש מנכס דהתם] תערובת ועבר מומם (על ידי תערובת) [מומם כס] והתם כהתערובת (ד)דריש' מו"א דהתם (ו)ועבר מומם (מנכס דהתם) [ומומם כס תערובת] אימיר ליה כס (כס) [דהתם] בתרא לכדרי' יוחנן דכפרישית, הא לא קשוי מיד דלא איכפת ליה לתלמודא קר שויכל לעשות ג' דרשות ולהכי התם בוזזים דלא מוכיר דרשא דהתם דהתם (דקאי) [דלא קאי] נטיש (לדרוש) [דרשי] מו"א שני טעמא [דר"ל] והאי דקאמר מוס כס הוא [ד]לא ירלו הא על ידי תערובת ירלו ועד דוקא קט מוס כס, דהתם קא דריש דמקומן נפקא ליה (דכס) [מנכס] בזה ומתי"א דריש דרשא דפליגי בה, משום דהי"א פליגי מר דריש ומר לא דריש והכא כשמעתיא לפי שזא לדרוש (על) [כל] התיבות בין כס [בין כהם] דורש תחילה כס דמוס כס דמשמעט טפי למירעד לנרשא ההשקיעו וימר עבר מומם ומנכס דהתם תערובת דמודו ביה בין דב בין ר' יוחנן והי"א מוקי לנרשא דפליגי רב רב